

Boek van de maand – februari 2025

Hoe maak je dat? | Close Reading-lessenserie

Na de feestmaand en de voorleesdagen staat dit keer een informatief boek centraal: *Hoe maak je dat?* van Pieter Gaudesaboos. Dit is niet zomaar een informatief boek, maar een boek over hoe dingen gemaakt worden. Wie is daar niet nieuwsgierig naar?

Hoe maak je dat? (middenbouw en bovenbouw)

Kinderen weten dat veel zaken uit een fabriek komen. Maar hoe gaat het proces in een fabriek en welke grondstoffen zijn nodig? In het boek *Hoe maak je dat?* bezoek je tien fabrieken en leer je in acht stappen hoe alledaagse producten worden gemaakt. Deze stappen worden ondersteund door informatieve illustraties. Naast de productiestappen worden ook leuke feitjes gegeven en krijg je een stukje geschiedenis.

De Close Reading-lessenserie hierna gaat over **het eerste hoofdstuk, over de tennisballenfabriek**. De serie is in eerste instantie bedoeld voor **groep 5 en 6**, maar kun je ook in **groep 7 en 8** geven.

Een tennisbal lijkt eenvoudig

De tekst voor deze lessenserie vind je op bladzijde 15 tot en met 19 van het boek (hoofdstuk 1: Tennisbal. Een tennisbal lijkt eenvoudig). De **einddoelen** van deze lessenserie:

- Leerlingen kunnen uitleggen hoe een tennisbal wordt gemaakt en welke grondstoffen hierbij nodig zijn.
- Leerlingen kunnen uitleggen wat een tennisbal bijzonder maakt.

Boek van de maand

Close Reading is een wetenschappelijk onderbouwde aanpak, die leerlingen helpt om de (diepere) betekenis van een tekst daadwerkelijk te doorgronden. In deze rubriek 'Boek van de maand' vind je elke maand tips voor boeken, verhalen of gedichten die zich heel goed lenen voor Close Reading. Vaak krijg je er ook compleet uitgewerkte lessenseries bij. Laat je inspireren!

Close Reading – sessie 1

Wat zegt de tekst?

Leesdoelen:

- Ik kan uitleggen dat de tekst uit drie delen is opgebouwd.
- Ik kan aangeven waarover de drie tekstdelen gaan.

Start met het uitdelen van een kopie van de tekst aan alle leerlingen. Bekijk samen de verschillende bladzijden en bespreek hoe deze zijn opgebouwd. Laat de leerlingen in tweetallen overleggen over wat er anders uitzielt in vergelijking met veel andere teksten. Geef daarna een paar tweetallen een beurt om hun bevindingen met de hele klas te delen.

Lees daarna de tekst voor. Laat de leerlingen meelezen terwijl ze met hun vinger de regels aanwijzen. Bespreek na het lezen met de leerlingen wat de functies van de drie verschillende delen van de tekst zijn.

Close Reading – sessie 2

Hoe wordt het in de tekst gezegd?

Leesdoelen:

- Ik kan de betekenis van de geel gedrukte woorden uit de tekst halen.
- Ik kan in een schema zetten hoe een tennisbal wordt gemaakt en welke grondstoffen daarbij nodig zijn.

Start met het ophalen van kennis uit de vorige sessie. Hiervoor laat je de leerlingen in tweetallen aan elkaar vertellen wat de verschillende functies van de drie delen van de tekst zijn.

Wijs de leerlingen daarna op de geel gedrukte woorden in het eerste deel. Lees het eerste deel dan nog eens voor.

Laat de leerlingen na het lezen van de tekst de betekenis van de gele woorden in de tekst opzoeken. Model bij het eerste gele woord hoe de leerlingen achter de betekenis kunnen komen. (Dit kan door even terug of vooruit te lezen.) Laat ze daarna in tweetallen de betekenis van de andere gele woorden opzoeken.

Geef daarna aandacht aan de infographic op bladzijde 16 en 17. Vertel de leerlingen dat ze de stappen om een tennisbal te maken nu zelf, in eigen woorden gaan beschrijven. Doe de eerste stap helemaal voor (*modelen*, de ik-fase). Beschrijf de tweede stap daarna samen met de leerlingen (de wij-fase). Besteed ook aandacht aan de illustraties. Helpen deze om de stappen beter te begrijpen?

De antwoorden kun je de leerlingen laten noteren in de tweede kolom (Wat gebeurt er?) van het volgende schema:

Stap	Wat gebeurt er?	Functie van de stap
1	In een rubberboom wordt met een mes een schuine, ondiepe inkeping gemaakt.	
2	Natuurrubber wordt gemengd met zwavel en gekookt.	
3		
4		
5		
6		
7		
8		

[Download het lege werkblad.](#)

Als het voor de leerlingen duidelijk is hoe deze aanpak werkt, laat je ze in de tweetallen de volgende zes stappen beschrijven. Laat ze eerst samen overleggen en daarna hun antwoorden opschrijven.

Bespreek daarna klassikaal de antwoorden. Laat de leerlingen – als de stappen zijn beschreven – de functies van de verschillende stappen in de derde kolom van het schema schrijven. Het is afhankelijk van het niveau en de vaardigheden van de leerlingen of het nodig is om dit eerst te *modelen*.

Stap	Wat gebeurt er?	Functie van de stap
1	In een rubberboom wordt met een mes een schuine, ondiepe inkeping gemaakt.	De grondstof voor het maken van een tennisbal wordt opgevangen in een emmer.
2	Natuurrubber wordt gemengd met zwavel en gekookt.	De grondstof krijgt nu een zwarte kleur.

Close Reading – sessie 3

Wat is de diepere betekenis van de tekst?

Leesdoelen:

- Ik kan vertellen waarom de tennisbal werd geboren uit een vulkaan.
- Ik kan uitleggen dat de titel *Een tennisbal lijkt eenvoudig* goed gekozen is.
- Ik kan aangeven welke feiten de naam van tennis ondersteunen.

Lees samen met de leerlingen bladzijde 15 nog een keer en bespreek het ingevulde schema uit sessie 2. Lees daarna de laatste zin op bladzijde 15 nog een keer voor: *Je zou dus kunnen zeggen dat de moderne tennisbal werd geboren uit een vulkaan.*

Laat de leerlingen uitleggen wat hiermee wordt bedoeld. Daarbij kun je gebruikmaken van de werkvorm Placemat. Laat de leerlingen daarbij samenwerken in groepen van vier. Laat ze eerst hun eigen bevindingen (gebaseerd op de tekst) opschrijven en daarna daarover met elkaar in gesprek gaan. De leerlingen bepalen uiteindelijk samen welke zin het beste deze zin uit het boek uitlegt en schrijven die in het midden van de placemat.

Bespreek de antwoorden van de leerlingen na. Daarbij kun je de aandacht vestigen op de vraag of de titel van dit hoofdstuk bij de tekst past.

Ga nu verder met bladzijde 18 en 19. Daar zijn verschillende feiten over het spel tennis en de geschiedenis van tennis beschreven. Ook wordt duidelijk dat de naam tennis is afgeleid van de Franse uitdrukking *Tenez*, “Pak aan, hier komt-ie”.

Laat de leerlingen in viertallen de feiten lezen en bespreken. Laat ze daarbij bepalen *hoe* deze feiten passen bij de naam van tennis. Als verdieping kun je daarna de vraag stellen of de feiten uit de geschiedenis van tennis ook een verklaring voor de naam kunnen geven.

Extra schrijfo opdracht

Dit boek leent zich uitermate goed voor een extra schrijfo opdracht: het schrijven van een procedure. Bij het genre ‘procedure’ worden schrijvers gedwongen om na te denken over de structuur en volgorde en over nauwkeurig taalgebruik. Daarom is het een geschikt genre voor beginnende schrijvers (De Lint & Van Norden, 2022). Vaak worden procedures begeleid met plaatjes. Deze zinvolle combinatie van beeld en tekst is vaak motiverend voor leerlingen.

De leerlingen zouden een procedure kunnen schrijven voor iets in hun eigen leefomgeving of voor een thema waar de klas mee bezig is. Laat de leerlingen eerst de infographic op bladzijde 16 en 17 nog eens goed bekijken en laat ze deze nog eens vergelijken met hun schema uit sessie 2.

Voorbeeld

Als je wilt aansluiten bij een thema waar jullie mee bezig zijn, bedenk je een voorwerp dat daarbij past. Is het thema bijvoorbeeld ‘Vervoer’? Dan kun je denken aan een fiets. Het plakken van een band is een interessante procedure om te beschrijven, en dus een goede schrijfo opdracht voor leerlingen.

Laat de leerlingen daarna aan de hand van vier stappen zelf een procedure beschrijven. Geef de leerlingen daarvoor een werkblad met vier vakken waarin ze de onderdelen van de procedure kunnen tekenen en daaronder de beschrijving kunnen zetten

Literatuur

De Lint, P., & Van Norden, S. (2022). *Wat een goede tekst! Gids voor schrijven in tien genres voor het basisonderwijs*. Boom.

Meer informatie

Enthousiast geworden en wil je meer weten over Close Reading? Neem dan contact op met Expertis Onderwijsadviseurs via info@expertis.nl of met een van onze adviseurs via www.expertis.nl/adviseurs. Of neem een kijkje op de themapagina over Close Reading via <https://expertis.nl/themas/themapagina-taal-leesonderwijs/>.

Meer uitgewerkte praktijkvoorbeelden zijn te vinden in de boeken Close Reading in de praktijk, verkrijgbaar via uitgeverij Pica.